

הכנסת אורחים מזויפת?

אברהם אבינו אירח באוהלו את בורא העולם בכבודו ובעצמו. כאשר הוא ראה שלושה ערבים ביקש מהבורא להמתין ורץ לקיים את מצוות הכנסת אורחים. רק בסוף גילה שהאורחים היו בכלל מלאכים מתחזים...

האם ייתכן שאברהם 'יבש' את הבורא בשביל מצווה מזויפת?

ניתוח מקורי ומפתיע של הסיפור התנ"כי

[חוברת למרצה](#)

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת וירא

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

©

Published and Copyright 2022 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5783 - 2022

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5.....א. גדולה מהקבלת פני השכינה

אברהם אבינו יושב בפתח אוהלו, כאוב מברית המילה, כאשר הקב"ה בא לבקרו. כאשר ה' ראה שהוא מצטער מהעדר אורחים, שלח לו שלושה אורחים (מקור 1). מאירוע זה לומדת הגמרא ש"גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה".

מסר: חשיבותה של מצוות הכנסת אורחים.

8.....ב. הכנסת אורחים ב"כאילו"

האם הכנסת האורחים הייתה לשווא? הרי האורחים היו מלאכים, שרק עשו 'כאילו' הם אוכלים (מקור 2). האם אברהם אבינו באמת קיים את מצוות הכנסת אורחים? וכיצד נכשל, גם אם בשוגג, בעזיבת פני השכינה בשביל הכנסת אורחים מדומה?

מסר: לא מספיק להתכוון לטוב, את המצווה צריך לעשות בפועל וכראוי.

11.....ג. מצוות גשמיות ומצוות רוחניות

האבות הקדושים קיימו את המצוות ברוחניות, ואנו היבנים מקיימים אותם במימד הגשמי. קיום המצוות של האבות הקדושים הוא זה שסלל לנו את הדרך לקיימן לאחר מתן תורה.

תובנה: אצל אנשים קדושים אין "טעית", "נפלה שגגה". כשאדם נשמר ככל יכולתו לעשות הכול כראוי, הקב"ה שומר עליו מטעויות.

13.....ד. סלילת הדרך להכנסת אורחים

קיום מצוות הכנסת האורחים של אברהם אבינו היתה בכדי לסלול לנו את הדרך למצוות הכנסת אורחים לאחר מתן תורה. ולכן העובדה שהמלאכים לא אכלו בפועל איננה רלוונטית. מכיוון שאברהם אירח אותם בלב שלם, הוא סלל בכך הדרך עבור בניו, בני ישראל, כיצד לקיים את מצוות הכנסת אורחים, ולכן מוצדקת היתה עזיבתו את "קבלת פני השכינה" בשביל הכנסת האורחים.

פתיחה

מצוות הכנסת אורחים היא אחת מהמצוות בהן נשתבח עם ישראל. בכל הדורות, יהודים מכל רקע הקפידו על קיום המצווה גם בתנאים של סכנת חיים. ומהיכן לומדים על הכנסת אורחים? מאברהם אבינו, כמוכן. אך האם הוא באמת הכניס אורחים? שיחה על כוונה, רצון ומעשה בפועל.

השיעור לפרשת וירא

משיחת שבת פרשת וירא, י"ח מרחשוון תשכ"ה
תורת מנחם כרך מ"א, עמ' 249

א. גדולה מהקבלת פני השכינה

פרשתנו נפתחת בקורות היום השלישי לאחר שאברהם אבינו מל את עצמו על פי מצוות הבורא.

ביום הראשון אברהם היה עסוק במצווה. למחרת התרכז בריפוי הנימולים האחרים שבביתו ובכאביו. ביום השלישי הרהר אברהם בליבו: עברו שני ימים וגם מחציתו של היום השלישי, ואין איש בא בצל קורתני. היכן כל העוברים ושבים הרגילים לסור ולהתארח בביתי? חום היום מלהט את הולכי הדרכים, וכל נפש עייפה זקוקה למים קרים להשיב נפש ולפת לחם לסעוד את הלב – מדוע קראתי ואין איש?

שלחתי את אליעזר עבדי שילך לבקש בדרכים, שמא מצויים שם עוברים ושבים ויביאם הנה, אך גם הוא חזר בגפו לא מצא איש. ואני יושב כאן פתח אוהלי וצופה למרחוק מפתח זה ומן הפתחים האחרים שבאוהלי המפולש לכל עבר – מדוע צפיתי ואין איש?

ואז, בעיצומו של היום השלישי, נגלה אליו הבורא. במהלך ביקור נעלה זה של הבורא אצל אברהם אבינו המחלים מברית המילה מגיעים אליו לפתע שלושה אורחים.

נראה את הדברים כפי שהם בתורה:

מקור 1 ספר בראשית, פרק י"ח, פסוקים א-ה

ותלמיד וַיָּרָא אֱלֹהֵי ה' בְּאַלְנֵי מְמָרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחֹם הַיּוֹם.
עמ' 3

רש"י

כְּחֹם הַיּוֹם. הוֹצִיא הַקֶּבֶ"ה חֲמָה מִנְּרֵיקָה, שְׁלֹא לְהִטְרִיחוּ בְּאוֹרְחִים, וְלִפִּי שְׂרָאָהוּ מְצֻטָּעֵר שְׁלֹא הָיוּ אוֹרְחִים בְּאֵים, הִבִּיא הַמַּלְאָכִים עֲלָיו בְּדַמּוֹת אֲנָשִׁים.

וַיֵּשֶׁא עֵינָיו וַיִּרְא, וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים נֹצְבִים עָלָיו, וַיִּרְא וַיִּרְץ לְקָרְאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אֲרָצָה.

רש"י

וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים. אָחַד לְבִשָׁר אֶת שָׂרָה וְאָחַד לְהַפְךְ אֶת סְדוּם וְאָחַד לְרַפְּאוֹת אֶת אֲבְרָהָם, שְׂאִין מִלֶּאֱךָ אָחַד עוֹשֶׂה שְׂתֵי שְׁלִיחִיוֹת.

וַיֹּאמֶר: "אֲדֹנָי אִם נָא מְצֻאֲתֵי חַן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ."

רש"י

...הִנֵּה אוֹמֵר לְהַקְבֵ"ה לְהַמְתִּין לוֹ עַד שְׂרֹוץ וַיִּכְנִס אֶת הָאוֹרְחִים.

יִקַּח נָא מְעַט מִיָּם וְרַחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ. וְאָקְחָה פֶתַח לְחֹם וְסַעְדוּ לְבַכְּם אַחֵר תַּעֲבֹרוּ כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם, וַיֹּאמְרוּ: "כֵּן תַּעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ."

מקום: אלוני ממרא

מקום מגוריו של אברהם אבינו, שבו התגלו אליו המלאכים, היה אלוני ממרא, שכיום מזוהה עם האתר יראמת אל ח'ליל שסמוך לחברון.

האגדה מספרת שבמקום היה נטוע עץ אלון גדול ומרשים, ותושבי האזור היו מייחסים אותו לעץ של אברהם אבינו שתחתיו הסבו המלאכים.

פתחיה מרגנסבורג, נוסע יהודי מימי הביניים, מתאר פגישה עם זקן היושב "באלוני ממרא... נטה הזקן למות וציווה לבנו להראות לפתחיה העץ שנשענו בו המלאכים".

<< הרבי

לתלמיד עמ' 3
בתחילת הפרשה מסופר - על פי פירוש רש"י שמביא ממדרשי חז"ל - איך שאברהם אבינו היה מכניס אורחים גדול, והיה חשש שמבלי הבט על כך שהיה חולה, יטריח את עצמו בהכנסת אורחים יותר מכפי כוחותיו, ולכן "הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, שלא להטריחו באורחים, ולפי שראהו מצטער שלא היו אורחים באים, הביא המלאכים עליו בדמות אנשים".¹

הקב"ה הכיר את ה'תחביבי של אברהם להכנסת אורחים בכל מחיר, והלהיט את מזג האוויר בכוונה להשאיר את האנשים בבית ולאפשר לאברהם לנוח ולהחלים.

אבל אז התוכנית משתנה. הבורא בעצמו מגיע לבקר את אברהם, ורואה שאברהם מצטער מהיעדר אורחים. הוא שולח מלאכים שיתחפשו לאנשים ויתארחו אצל אברהם. הסבל שלו על כך שאין לו אורחים גדול יותר מהקושי הפיזי לארח אותם בעודו כאוב.

לתלמיד עמ' 4
והיינו, שהקב"ה עשה שינוי הטבע, שהמלאכים יבואו לאברהם אבינו (שהיה רגיל במלאכים) "בדמות אנשים", וכדיוק לשון רש"י "ולפי כו' הביא המלאכים (בה"א הידיעה) עליו בדמות אנשים".²

ביאת המלאכים כשלעצמה אינה חידוש: בלאו הכי היו המלאכים צריכים לבוא, כפי שרש"י מפרש בפסוק השני, שהיה צורך בכל שלושת המלאכים: "אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם"; החידוש כאן היה בזה שהמלאכים באו "בדמות אנשים" - כדי שאברהם יהיה סבור שהם אנשים, ויקיים בהם מצות הכנסת אורחים.

הרבי מדייק שהעובדה שמלאכים הגיעו לבקר את אברהם לא בזה היה החידוש. החידוש היה שהקב"ה שלח אותם מחופשים לאנשים, כדי שלאברהם תהיה קורת רוח ותענוג של הכנסת אורחים.

(1) בבא מציעא פו, ב. פירש"י עה"ת במקומו.

(2) שמזה מוכח (דדעת רש"י) שאין שייך הכנסת אורחים במלאכים.

ומזה למדים בגמרא³: "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה", שהרי רואים שאברהם אבינו ביקש מהקב"ה להמתין, ורץ לקבל את האורחים

מסיפור זה למדים דבר מדהים. הכנסת אורחים חשובה יותר מפגישה עם הבורא בכבודו ובעצמו. הלוא הבורא הגיע כדי לבקר את אברהם, כאשר אברהם רואה לפתע שלושה אורחים קרבים ובאים. אברהם אומר לקב"ה: "עשה לי טובה, המתן כמה רגעים, אני צריך להכניס אורחים..."

בריחה:

משפחת כהן נהגה להתארח פעמים רבות לארוחת ערב בבית הדודה יוכבד.

באחד מימי השבת שאלה הדודה את דור, אחיינה הקטן: "תגיד, דור, אתה אוהב לאכול אצלנו?"

"מאוד!", השיב דור, לשמחתה של הדודה.

ואז הוסיף ואמר: "מפני שבכל פעם אחרי הארוחה אבא אומר לנו: 'עכשיו בואו נלך למסעדה'..."

זהירות, כלב בפתח

בעולם המודרני, אנשים נוטים לגור בצורה מתגוננת, עם דלתות נעולות, גדרות גבוהות, אזעקה וכלב. אחרי הכול, הביטחון האישי הוא הדבר החשוב ביותר...

אבל האם המחיר שזה גובה מאיתנו, מבחינה חברתית, איננו מוגזם? מגורים מנותקי סביבה מעצימים את תחושת הבדידות, מחמיצים קשרים חברתיים עם שכנים, והופכים אותנו לתלויים מהרקמה האנושית שבה אנו חיים.

התורה מגלה לנו שאברהם אבינו לא רק היה נגיש לכל אורח, אלא התאים את המגורים שלו למפעל החיים שלו. אברהם יצר באוהלו ארבעה פתחים, כדי שכל עובר ושב, מכל כיוון, יוכל להיכנס בקלות ולא יצטרך לחפש את הפתח, או לצלצל באינטרקום...

עלינו להמשיך את המורשת המפוארת של אברהם אבינו: הכנסת אורחים.

ב. הכנסת אורחים ב"כאילו"

המלאכים "אכלו"

מקור 2 ספר בראשית, פרק י"ח, פסוקים ו-ח

לתלמיד
עמ' 5
וימחר אברהם האהלה אל שרה, ויאמר: "מהרי שלש סאים קמח סלת לוישי ועשי עגות". ואל הבקר רץ אברהם, ויקח בו בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימחר לעשות אתו. ויקח חמאה וחלב ובו הבקר אשר עשה ויתן לפניהם, והוא עמד עליהם תחת העץ ויאכלו.

רש"י

ויאכלו. נראו כמי שאכלו, מפאן שלא ישנה אדם מן המנהג.

תוספות, מסכת בבא מציעא דף כ"ו עמוד ב'

ובסדר אליהו רבה קתני לא כאותו שאומר נראין כאוכלין ושותין אלא אוכלין ושותין ממש מפני כבודו של אברהם.

<< הרבי

האם אברהם קיים את המצווה?

לתלמיד
עמ' 5
כפי שלומדים את הסיפור בפשטות, נמצא, שבאמת לא קיים בזה אברהם אבינו את מצוות הכנסת אורחים, שהרי באמת לא היו הם אנשים, אלא מלאכים - שאינם צריכים לאכילה, ואכן לא אכלו, ורק ש"נראה כמו שאכלו".⁴

ואפילו לפי הדעה⁵ ש"אוכלין ושותין ממש", הרי זה רק "מפני כבודו של אברהם", או מפני ש"אזלת לקרתא הלך בנימוסי"⁷ [הלכת אל עיר - התנהג בנימוסיה], אבל לא שהיו צריכים לאכילה ושתיה; ובמילא לא היה זה הכנסת אורחים.

עזב את הקבלת פני השכינה לשווא?

על פי זה מתעוררת תמיהה עצומה: איך ייתכן שמלמעלה יעשו ענין של היפך הטבע בשביל דבר שאינו אמיתי?

4 והוא עומד הנ"ל.
6 תוס' שם.
7 שמור' פמ"ז, ה.

4 רש"י פרשתנו יח, ח (מב"מ פו, ב).
5 תוד"ה נראין (ב"מ שם) מסדר אלי רבה. וכ"ה גם בוח"א קמד, א (ראה ד"ה והוא עומד תרס"ג בתחלתו (סה"מ תרס"ג ח"א ע"ג ח"ב ע' כד)). -
ובוהר שם קב, א מובאות שתי הדיעות. הביאור ע"פ דא"ח, ראה ד"ה

על פי הנ"ל נמצא, שבאמת אסור היה לאברהם אבינו לעזוב את "הקבלת פני השכינה", שהרי (באמת) לא קיים את מצוות הכנסת אורחים, ואיך ייתכן שאברהם אבינו נכשל בעזיבת "הקבלת פני השכינה"?

כאשר מתבוננים בסיפור, הרי האורחים לא היו אורחים אמיתיים, ואברהם אבינו לא באמת קיים את מצוות הכנסת אורחים. הוא לא האכיל אנשים רעבים וצמאים, הוא אירח מלאכים מתחזים. אמת, שהיו לו כוונות טובות, אבל בפועל הוא לא קיים את מצוות הכנסת אורחים. ואם כן, כיצד עזב את "פני השכינה", בלי שום סיבה אמיתית?

אצל צדיקים אין שגגה

תלמידי עמ' 6 הן אמת שהיה זה בשוגג, אבל אפילו בשוגג - "לא יאונה לצדיק כל און"⁸, ובפרט מדריגת האבות, שעליהם נאמר⁹ ש"האבות הן הן המרכבה", ו"מרכבה" היא למעלה מ"צדיק" סתם - ואם כן, איך יכול להיות (אפילו) ענין של שוגג אצל אברהם אבינו?

אילו היו אומרים על אברהם אבינו שלקח מעות של צדקה ונתנם לעניים שאינם מהוגנים, הרי מיד הייתה נשאלת הקושיה: איך שייך לומר דבר כזה על אברהם אבינו, אפילו בשוגג¹⁰. ומכל שכן בנדון דידן, שגרוע יותר מנתינת צדקה לעניים שאינם מהוגנים, שעל כל פנים עניים הם¹¹, אלא ש"אינן מהוגנים", ואילו כאן לא הייתה הכנסת אורחים לגמרי?

יבוא מישהו ויטען, "איזו מין שאלה זו, הרי אברהם אבינו התכוון לטוב. מהי ה'אשמה' בכך שהוא עזב את השכינה בשביל 'פייק אורחים', הוא הרי לא ידע?".

עונה על כך הרבי, שאצל צדיקים גדולים לא קיימת גם עבירה בשוגג. כפי שאומר שלמה המלך במשלי (י"ב, כ"ב), "לא יאונה לצדיק כל און" - הקב"ה שומר על הצדיקים שלא תארע להם עבירה בטעות.

אדמו"ר הזקן מסביר בספר התניא שעבירות שנעשות בשוגג הן מ"התגברות הנפש הבהמית" - כלומר, כאשר אדם שקוע בהנאות (מותרות מבחינה הלכתית) של העולם הזה במקום להתמקד במעשי צדקה וחסד ובלמוד תורה, קורה והוא עובר עבירות בשוגג. אולם צדיקים גמורים, שכל עולמם תורה וחסד, הבורא שומר עליהם שלא יתרחשו אצלם שגגות.

לכן, כשאנו תורמים לצדקה למשל, אנו מקווים שהצדקה תלך לעני הגון ולא לנזקק שישתמש בכסף כדי לרכוש סמים או משהו גרוע אחר. אך אם זה קורה, זו איננה אשמתנו, שהרי אי אפשר לייחס לנו כוונת זדון. לעומת זאת, אצל צדיקים גדולים לא מתרחשות עבירות בשוגג. לכן, לא ייתכן שצדיק גמור ייתן בטעות צדקה לאדם שאינו הגון. הקב"ה שומר עליו.

לאור כל זאת, כיצד שייך לומר שהקב"ה 'הכשיל' את אברהם אבינו בנטישת פני השכינה תמורת הכנסת אורחים מזויפת?

(8) משלי יב, כא. ובתניא אנה"ק סו"ס כח: "השגגות שהן מהתגברות נפש" שמנוגד.
(9) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
(10) וכמאמר רבי "אוי לי שנתתי כו" (ב"ב, ח. א. ועי' ב' פי' הריטב"א - בברכ"י לשו"ע יו"ד סרנ"א סי"א).
(11) שלכן מדייק בש"ס (ב"ק טז, ב. ב"ב ט, ב) "בני אדם שאינן מהוגנים (שאז דוקא) לא יקבלו עליהן שכר" - דהיינו רמאי דכתובות (סז, סע"ב ושם).

איך יתכן שתורת אמת קבעה באופן כזה שילמדו דין אמת - "גדולה הכנסת אורחים כו" - מענין שאינו אמיתי, מפעולה שהייתה (באמת) היפך הדין?

שאלה נוספת: הרי מהסיפור הזה הגמרא לומדת דין הלכתי, "גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני השכינה". כיצד אפשר להסיק הלכות מסיפור שהתברר כלא אמיתי?

ועל כן צריך לומר, שאף על פי שהיו רק "בדמות אנשים", לא היה חסר דבר ב"הכנסת אורחים" של אברהם אבינו. אין הכוונה שרק היה נדמה לו שהוא מקיים את מצוות הכנסת אורחים - זו הייתה האמת.

תלמיד
עמ' 6

העיקר הכוונה?

משאלה זו אנו לומדים דבר מעניין ועקרוני מאוד ביהדות. את תרי"ג המצוות כולנו מכירים, אבל מצד שני רבים סבורים ש'העיקר הכוונה', שזה כל מה שחשוב, ולא נורא אם בפרקטיקה הדברים לא יוצאים מושלמים.

אבל זה לא עובד כך. יש חשיבות עליונה ליישום נכון של המצוות. במקרה של אברהם, נכון שהוא חשב שהם אורחים אמיתיים והוא אירח אותם מכל הלב. אבל זה עדיין לא מספיק! בסופו של דבר, הם לא היו אורחים אמיתיים ולא נעשתה כאן הכנסת אורחים. ולכן נשאלת שאלה, איך ייתכן שממעשה זה לומדים את מצוות הכנסת אורחים? כיצד אלוקים 'הכשיל' את אברהם בעשיית דבר שאיננו אמיתי?

בחלק הבא של השיעור נלמד את הביאור לשאלה, אך לפני כן, חשוב להבין את המסר שבשאלה עצמה, והוא: הכוונה והרגשות עצמם אינם מספיקים. אנו זקוקים למעשה הנכון.

ג. מצוות גשמיות ומצוות רוחניות

<< הרבי

האבות קיימו המצוות ברוחניות

הביאור בזה יובן בהקדם המבואר בחסידות, החילוק בין המצוות שקיימו האבות קודם מתן תורה, למצוות שאנו מקיימים לאחר מתן תורה: תלמיד עמ' 7

קיום המצוות של האבות היה ברוחניות. וכמובא בתורה אור¹² ראייה לדבר, מכמה וכמה מצוות שבימי האבות לא היו יכולים כלל לקיימן בגשמיות. ולדוגמה: מצוות תפילין, שבפרשיות התפילין כתוב על אודות יציאת מצרים, ובימי האבות לא היה עדיין את כל הענין של יציאת מצרים.

חז"ל אומרים שהאבות הקדושים קיימו את כל מצוות התורה עוד לפני שהן ניתנו במתן תורה. הם היו כה קשורים לבורא, והייתה להם אינטואיציה רוחנית כה גבוהה, שבזכותה הם הבינו בעצמם מה הן המצוות שהקב"ה רוצה שבני ישראל יקיימו, והם קיימו זאת עוד לפני שנצטוו.

נשאלת השאלה: כיצד הם היו יכולים להניח תפילין, והלוא על גבי הקלף שבתפילין מופיעים פסוקים על יציאת מצרים שהתרחשה בתקופה מאוחרת יותר! כמו כן, ישנן דוגמאות נוספות למצוות שלא היה אפשרי לקיימן קודם יציאת מצרים. התשובה היא, שהם קיימו את המצוות בפן הרוחני שלהן.

ה'בנים' מקיימים המצוות בגשמיות

קיום המצוות שלנו הבנים, לאחר מתן תורה הוא בגשמיות. זאת אומרת, לא רק שהוא מוגדר הרבה יותר, בדברים גשמיים ומוגדרים, הוא גם כן פועל על הגשמיות. כשהיהודי מייצר תפילין מעור של בהמה ומניח אותם מדי בוקר, העור נהיה חפץ קדוש, ולכן אסור לזרוק תפילין לפח, משום שהגשמיות עצמה הופכת לקדושה. וזה לא היה אצל האבות. הם קיימו את התורה רק בפן הרוחני שבה, אך לא החדירו את הקדושה בגשמיות עצמה.

מאיפה יש לנו את הכח להחדיר את הקדושה בחפץ הגשמי, מה שאפילו האבות לא יכלו לעשות? מסבירה תורת החסידות שזה נובע משני דברים:

א. במתן תורה אמר הקב"ה יעליונים ירדו למטה, ותחתונים יעלו למעלה. עד אז, העולמות היו נפרדים לגמרי, הקדושה בעולם העליון הרוחני, והגשמיות כאן למטה. ואילו במתן תורה, ביטל הקב"ה לראשונה את הגזירה, ונתן דוגמא אישית – הוא ירד בכבודו ובעצמו על הר סיני, ונתן את התורה. ובכוח זה, אנו הבנים, יכולים להחדיר קדושה בגשמיות.

ב. אך כל זה לא מספיק. העובדה שלאחרי מתן תורה אנו יכולים לעשות זאת, גם היא לא ממש בכוחינו אנו, אלא בזכות אבותינו... כפי שנקרא להלן.

מעשה אבות סימן לבנים

זה "מעשה אבות" היה סימן ונתינת כוח לעבודת ה"בנים" לאחר מתן תורה: זה עצמו שקיום המצוות, אחרי מתן תורה, פועל זיכוך וממשיך קדושה בדברים הגשמיים בפנימיות, הנה הכוח על זה הוא מ"מעשה אבות".

לתלמיד
עמ' 7

"מעשה אבות סימן לבנים" הוא ביטוי שמקורו בחז"ל, ומשמעותו היא שהאבות המייסדים של העם היהודי משפיעים באופן ישיר עלינו. שסיפור החיים של אברהם, יצחק ויעקב לא היה סיפורם האישי בלבד, אלא הסיפור של כולנו. ופרשות בראשית שמתעדות את קורותיהם אינם ביוגרפיה מרתקת ותו לא, אלא יש בהם סימני דרך שכל אחד ואחת יכול למצוא בהם הכוונה למסע החיים הפרטי שלו. הבחירות שהם עשו, התכונות שאפיינו אותם, ההתמודדויות שעמדו בפניהם – כל אלו נוכחים בעוצמה בחיינו אנו, ומעניקים לנו השראה ותעצומות נפש.

בחסידות זה מוסבר ביתר עומק: האבות הקדושים במעשיהם סללו את הדרך עבור עם ישראל בכל הדורות (אברהם אבינו סלל את הדרך למסירות נפש ואמונה, והאבות האחרים בתחומים נוספים).

הסבר:

ישנם דברים שבתחילה נראים 'לא ישימים', שנשמעים 'מטורפים'. אבל אז מישהו עושה זאת, ופתאום אחרים מחקים אותו ומגלים שגם הם מסוגלים. הנועז הראשון הוא זה שבעצם סולל את הדרך לכל השאר ללכת בעקבותיו.

למשל: כשהרבי יסד את הרעיון של 'שליחות', זה היה נראה בעיני רבים משהו 'הזוי'. להוציא מהחממה האורתודוקסית זוג דתי, לגרום לו לוותר על התמיכה הקהילתית והמשפחתית ולזרוק אותו למקום זר ולא דתי לגמרי, ללא חינוך יהודי, ללא אוכל כשר ולפעמים ללא בית כנסת ומנייני תפילה, היה נשמע רעיון לא מציאותי.

מנהיגים אחרים חשבו שאותם זוגות צעירים יעזבו את הדת ברמה כזו או אחרת, או ישובו הביתה לאחר חודשים ספורים. אף אחד לא צפה שהם יישארו כמשפחה חסידית אותנטית ואף עוד יהפכו לגורם דומיננטי ומשפיע בקהילה. אפילו בתוך הקהילה החב"דית, היה קשה למצוא מתנדבים רבים שיסכימו לעשות זאת.

אך אז באו החלוצים שצייתו לרבי ועשו זאת, ובתוך זמן לא רב כולם ראו שזה עובד. וכולם נעמדו בתור...

את סיום הסיפור כולנו מכירים היום, מקרוב. מה קרה? הראשונים הם אלו שבהשפעתו של הרבי סללו את הדרך לבאים אחריהם. הם הראו לכולם שזה אפשרי, שזה עובד ומצליח. (כפי שהרבי אומר בשיחת "ש.. עבודת השליחות בימינו היא בבחינת דרך סלולה").

זה בעצם הרעיון של "סולל דרך".

כך גם בענייננו. הקביה רצה שבני ישראל יאמינו בה' אחד, ילמדו תורה, יקיימו מצוות בדברים הגשמיים, ויחדירו קדושה בעולם. במציאות שבה היה נתק מובנה בין הגשמיות והרוחניות - זה היה נשמע מופרך. אך מישהו היה צריך לסלול את הדרך. ואת זה עשו האבות.

ה. סלילת הדרך להכנסת האורחים

<< הרבי

נתינת כוח לעשות זאת בגשמיות

על פי כל הנ"ל יובן, שאף על פי שהאורחים שבאו לאברהם היו באמת מלאכים, מכל מקום, לא נחסר דבר בהכנסת האורחים של אברהם אבינו: לתלמיד
עמ' 8

הכנסת האורחים של אברהם אבינו הייתה אמנם צריכה להיות בגשמיות, כדי שתהיה נתינת כוח למצות הכנסת אורחים שלאחר מתן תורה¹³, אבל אף על פי כן, בענין זה היה נוגע רק שעבודת אברהם תהיה בגשמיות (כנ"ל), אבל מה נעשה עם המאכלים לאחר שאברהם עושה את החלק שלו הן בגשמיות והן ברוחניות, אם נעשה בהם שימוש על ידי האורחים או לא - אין זה עיקר הענין.

ולכן, אף שבאמת היו מלאכים, הרי כיון שלאברהם אבינו נראו "בדמות אנשים", ובמילא גילה הדבר אצלו את מידת החסד והכנסת אורחים האמיתית שלו, והוא גם עשה את הפעולות "ויקח בן בקר גו"¹⁴, בגשמיות - הנה בהכנסת אורחים שלו, שהייתה צריכה לפעול נתינת כוח לבנים, לא היה חסר מאומה, כיון שמצדו הייתה לזה אחיזה בגשמיות.

הכנסת האורחים של אברהם אבינו הייתה זהה לכל מצוות התורה שהוא קיים לפני שניתנה. המצווה התנהלה בעיקר בממד הרוחני ונדרשה רק זיקה לעולם הגשמי. וזה בשונה מהמצוות שלנו, שמתבצעות לגמרי בעולם הגשמי.

ולכן, למרות שבימינו - לאחר מתן תורה - אם תהיינה לנו כוונות טובות לארח אורחים אך בפועל הן יישארו ברמת הכוונה, או אם נקיים את המצווה עם אורחים מדומים או מתחזים, המצווה פשוט לא תהיה אפקטיבית. משום שהמצוות שלאחר מתן תורה מוכרחות להשפיע בעולם הגשמי, ומצוות הכנסת אורחים, באופן ספציפי, משמעותה היא להשביע אדם גשמי רעב וצמא.

לעומת זאת, קודם מתן תורה, המצוות לא היו צריכות להשפיע על הגשמיות, אלא רק להתוות דרך, 'סימן לבנים'. לתת ליהודים הכוונה, כוח והשראה לעשות זאת. כאשר אנו שומעים את הסיפורים על הכנסת האורחים של אברהם אבינו, זה מעורר אותנו ללכת בעקבותיו ולנהוג כמוהו. בשביל זה מספיקה גם הכנסת האורחים של אברהם אבינו עם המלאכים, שלא באמת היו רעבים. משום שהמוטיבציה הכנה של אברהם להכניס אורחים מעוררת בנו מוטיבציה זהה בצורה האמיתית ביותר. המעשים שלו מסמנים לנו את הדרך.

[גם הענין שאברהם אבינו על ידי הכנסת האורחים שלו הראה את הדרך לכל העולם כיצד צריך לנהוג בדרכי החסד - היה בשלימות, שהרי המלאכים היו בדמות אנשים, כך, שהעולם ראה אותם בתור אנשים, וגם ראו ש"ויאכלו"].

הכנסת אורחים מושלמת

לתלמיד עמ' 8
על פי זה נמצא, שהנהגת אברהם אבינו שביקש מהקב"ה להמתין לו, ובעצמו התעסק עם האורחים, הייתה (לא עבירה בשוגג חס ושלום, אלא) על פי דין, מכיון שהכנסת אורחים שלו הייתה בשלימות (כנ"ל), הוצרך על פי דין, לוותר בגללה על "הקבלת פני השכינה", כי "גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה".

אי אפשר לומר שאברהם אבינו נכשל בכך שעזב את הקב"ה בשביל 'הכנסת אורחים' חסרת תועלת, משום שהכנסת האורחים שנדרשה מאברהם אבינו התקיימה בשלימות.

משיחת שבת פרשת וירא, י"ח מרחשוון תשכ"ה
תורת מנחם כרך מ"א, עמ' 249

סיפור

'בית חב"ד' הראשון הוקם בידי הרב שלמה קונין, השליח של הרבי לקליפורניה, באוניברסיטת U.C.L.A. בלוס אנג'לס.

הוא הגיש לרבי את מפתחות הבית, ושטח בקצרה את תוכנית הפעילות של המקום.

הרבי שאל: "ובעבור מה המפתחות?"

הרב קונין השיב: "הם עבורכם, רבי".

הרבי: "אם המפתחות ברשותי, משמע שאני בעל הבית".

"כמובן!", אישר הרב קונין.

"והדלת של המקום, פתוחה או סגורה?", הקשה הרבי.

בטרם הספיק הרב קונין להשיב, אמר הרבי: "אם זה ביתי, פתח אותו תמיד. אל תסגור אותו!".

הרב קונין לקח את הדברים ברצינות גמורה. בחזרתו לקליפורניה עקר את הדלת ומעתה היה פתוח עשרים וארבע שעות ביממה, ללא הגבלה. סטודנטים נהנו מקפה, מאפים, ואפילו טשולנט ללא הגבלה...

(מתוך: פרופ' גרין שלום וברכה)